
**Ірина ПАЛАСЕВИЧ,
Андрій ФЕДОРОВИЧ**
(Дрогобич, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ МОВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Підготовка майбутніх вчителів актуальна проблема сучасної вищої освіти. Вона здійснюється на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях за освітньо-професійними програмами певної спеціальності. Нормативні освітні документи в Україні особливу увагу зосереджують на формуванні компетентності фахівців, що «виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей» [1]. Зокрема, згідно зі Стандартом, для виконання трудових функцій вчителів необхідно оволодіти такими професійними компетентностями: мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, психологічною, емоційно-етичною, інклюзивною, здоров'язбережувальною, проєктувальною, прогностичною, організаційною та ін. [2].

Однією із важливих, на нашу думку є мовно-комунікативна, котра об'єднує названі здатності. Ця компетентність дає змогу передавати інформацію учням, будувати з ними діалог, мотивувати, підтримувати. Крім того, вона передбачає вміння чітко викладати матеріал, аргументувати власну думку, ефективно спілкуватися, слухати та розуміти інших, навички вести дискусії, здатність адаптувати мову до різних аудиторій (батьків, колег, вихованців),

організувати й управляти освітнім процесом, конструктивно та безпечно взаємодіяти та ін.

Аналіз навчальних планів окремих спеціальностей педагогічних університетів, програм навчальних дисциплін дав змогу виявити перелік предметів, що безпосередньо впливають на формування професійно-комунікативної компетентності майбутнього вчителя. Зокрема, це обов'язкові предмети: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Іноземна мова», «Інформаційно-комунікаційні технології» тощо. Вони зорієнтовані на сучасну культуру, потребу оволодіння вміннями і навичками взаємодії в інформаційному просторі (через соціальні мережі, чати, електронну пошту), що передбачає досконале знання української мови, оволодіння іноземною (англійською) мовою, набуття навичок роботи з Інтернет-ресурсами, здатності ефективно використовувати слова, а також зображення та відео для візуалізації спілкування, розуміння основних принципів Інтернет-безпеки, включаючи безпечне обговорення особистої інформації; комунікацію та співпрацю тощо.

Розуміємо, що практичне вивчення будь яких предметів тою чи іншою мірою відображається на особистісній здатності студента комунікувати. Адже поглиблення знань, взаємодія з іншими людьми, обмін думками слугують збагаченню словникового запасу, поліпшенню мовленнєвих вмінь висловлюватися, дискутувати, дотримуючись моральних вимог та етикету літературної мови, можливостей конструктивно розв'язувати конфлікти і т. п.

Та все ж на вдосконалення професійних та комунікативних знань, умінь і навичок студентів найбільш зорієнтовані, на нашу думку, спеціальні й інтегровані навчальні курси відповідно до вимог професії педагога (ті, що передбачають специфіку вивчення гуманної взаємодії). До них відносимо предмети психолого-педагогічного циклу: «Педагогіку» (загальну, гендерну, соціальну, дидактику, теорію виховання,), «Етнопедagogіку», «Основи педагогічної майстерності», «Педагогічну етику», «Практикум з педагогіки», «Педагогічні технології» (освітні новації), «Історію педагогіки» (історію освіти), «Методику викладання (залежно від спеціальності)», «Психологію» (загальну, вікову, педагогіч-

ну, соціальну та ін.), «Етноспсихологію», «Практикум з розвитку особистості», «Конфліктологію» тощо. У процесі їхнього вивчення студенти оволодівають відповідними знаннями, сучасними теоріями й поглядами на Людину (дитину), у них формуються професійно-педагогічна спрямованість, педагогічний світогляд, орієнтації, здібності (гностичні, конструктивні, комунікативні), розуміння різних аспектів налагодження взаємодії з вихованцями, батьками, колегами.

Отож, удосконалення професійно-комунікативної компетентності відбувається завдяки опануванню уявлень та знань про педагогічну професію під час теоретичного навчання та завдяки орієнтації студента на поліпшення власних мовленнєвих здібностей, набуття досвіду спілкування.

Оволодіння основами професійного мовлення і мовленнєвою поведінкою у стінах педагогічних закладів вищої освіти успішно відбувається при застосуванні компетентнісного підходу до навчання студентів, коли їхня підготовка ґрунтується на єдиній концепції та розумінні механізмів засвоєння правил комунікації. Такий підхід може забезпечуватися органічною єдністю психологічних, педагогічних і методичних знань. Тому необхідним є вивчення студентами інтегрованих курсів, які поєднували б їх.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон країни «Про вищу освіту». (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Професійний стандарт (2020) за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>